

Archeologie Súdánu / Archaeology of the Sudan

PhDr. Pavel Onderka, Mgr. Lenka Varadinová, Ph.D.

ZS 2018/2019, pá 13.20–14.55, místnost C426

Atestace: zápočet

Anotace předmětu

Přednáška poskytuje vhled do archeologie a hmotné kultury pravěké a starověké Núbie a Súdánu. Geografický rámec přednášek přesahuje nilské údolí na území Dolní a Horní Núbie, tradičně spojované s archeologií a dějinami Egypta, a zahrnuje rozsáhlé oblasti středního a horního povodí Nilu a regiony rozkládající se na východ a západ od nilského údolí. Kurz zahájí úvodní pojednání o přírodním prostředí celého regionu, nastínění hlavních mezníků v archeologii Súdánu, souvisejících s proměnami paradigmat v archeologické teorii a praxi a s měnící se společenskou situací v zemi, a představení základních pramenů a zásadních témat súdánské archeologie. Ta budou následně podrobněji rozvinuta v přehledových přednáškách věnovaných vývoji a proměnám způsobů sídlení, pohřbívání a hmotné kultury v jednotlivých oblastech Súdánu od mezolitu až do post-merojského období, jenž činí rozhraní mezi súdánským „starověkem“ a „středověkem“.

Okruhy přednášek

- 1) Úvod: archeologie a hmotná kultura Súdánu a Núbie (PO, LV)
- 2) Současné výzkumy v Súdánu: případ Wad Ben Naga (PO)
- 3) Archeologie súdánských lovců, sběračů a rybářů (starší, střední, mladší mezolit) (LV)
- 4) Archeologie súdánských pastevců (starší, střední, mladší neolit) (LV)
- 5–6) Archeologie súdánské doby bronzové (Kerma, skupina C, kultura pánvových hrobů, skupina Gash) (LV)
- 7) Archeologie pouštních oblastí Súdánu (LV)
- 8) Archeologie skalního umění (LV)
- 9) Archeologie Dolní Núbie na příkladu československé koncese (LV)
- 10) Archeologie egyptské přítomnosti v Súdánu do 2. tis. př. n. l. a egyptského místokrálovství v Núbii (PO)
- 11) Archeologie Napatského království (PO)
- 12–13) Archeologie Merojského království (PO)
- 14) Post-merojské období; merojské písmo a jazyk (PO)

Podmínky pro udělení atestace (zápočet): písemný test v rozsahu povinné literatury (viz níže) doplněné a aktualizované během přednášek

Obecná studijní literatura a studijní pomůcky:

Adams, W. Y. 1977. *Nubia: Corridor to Africa*. London.

Edwards, D. N. 2004. *The Nubian Past: An Archaeology of the Sudan*. London and New York.

Kendall, T. 1996. *Kerma and the Kingdom of Kush (2500–1500 B.C.)*. Washington.

Onderka, P., Vrtal, V. et al. 2014. *Núbie. Země na křižovatce kultur / Nubia. A Land on the Crossroads of Cultures. Wad Ben Naga 2014*. Praha.

Trigger, B. G. 1965. *History and Settlement in Lower Nubia*. New Haven.

Welsby, D. A. 1996. *The Kingdom of Kush. The Napatan and Meroitic Empires*. Princeton.

Welsby, D. A., Anderson, J. R. (eds.). 2004. *Sudan: Ancient Treasures*. London.

Specializovaná literatura k jednotlivým tematickým okruhům a obdobím súdánské archeologie bude poskytnuta v průběhu kurzu.